

In memoriam
Kari S. Tikka
1944–2006

SUOMALAINEN LAKIMIESYHDISTYS
SUOMEN LAKIMIESLIITTO
HELSINGIN YLIOPISTON OIKEUSTIETEELLINEN
TIEDEKUNTA
HELSINKI

Toimituskunta / Editorial Board

Edward Andersson

Kai Kalima

Timo Viherkenttä

Pekka Vihervuori

Tilausosoite / Orders

Suomalainen Lakimiesyhdistys / Finnish Lawyers' Association

Kasarmikatu 23 A 17

00130 Helsinki, Finland

tel. +358 (0)9 6120 300

fax + 358 (0)9 604 668

sly@lakimies.org

www.lakimies.org

© Suomalainen Lakimiesyhdistys ja kirjoittajat

Kannen ja taiton suunnittelu: Heikki Kalliomaa

Kari S. Tikan valokuva s. V Jakke Nikkarinen

Taitto: Keski-Suomen Painotuote Oy

ISSN 0356-7222

ISBN 978-951-855-266-9

Gummerus Kirjapaino Oy, Jyväskylä 2007

Pertti Puronen

Ennakolliset kannanotot ja varainsiirtoverotus

Ennakollisten kannanottojen säätämisen taustasta

Oikeusvarmuudella ja viranomaistoiminnan ennustettavuudella on ollut aina verotuksen piirissä korostunut merkitys, vaikuttavathan verot ainakin jossain määrin kansalaisten taloudelliseen asemaan. Mitä materialistisemmiksi arvot ovat ajassa muuttuneet, sitä voimakkammin ihmiset kokevat kaikenlaisen puuttumisen taloudelliseen asemaansa.

Verolainsäädäntö perustuu Suomessa monilla vero-oikeuden alueilla yleisesti muotoiltuihin väliin säännöksiin. Ennustettavuuden kannalta tämänkaltaista sääntelyä ei kuitenkaan ole pidetty huonona vaihtoehtona verrattuna yksityiskohtaiseen sääntelyyn. Pikemmin väliä säännöksiä on pidetty siinä mielessä toimivampina, että ne ovat sopeutuneet kohtuullisesti kii-vaaseen yhteiskunnalliseen muutokseen ilman jatkuvaa muuttamista.

Riippumatta siitä, millä tavoin normisto on kirjoitettu, sitä joudutaan aina soveltamistilanteissa tulkitsemaan. Vaikka soveltamisen ongelmat synnyttävät aina jonkinasteista epävarmuutta ja koskevat sekä verovelvollista että verottajaa, yksityisen kansalaisen aseman turvaamista on pidetty yhteiskunnan etua merkittävämpänä.¹ Tähän tarpeeseen pyrkii vastaamaan myös *ennakollisten kannanottojen järjestelmä*. Erityisen järjestelmän avulla on haluttu mahdollisimman tehokkaasti poistaa niitä epävarmuustekijöitä, joita oikeustoimen tulkinta saattaisi myöhemmin verotuksen piirissä nostaa.

Usein puhutaan ennakkotietojärjestelmästä, mutta täsmällisemmin ilmaistuna kyse on järjestelmästä, joka säätelee verotuksen ennakollisia kannanottoja. Järjestelmä laajennettiin koskemaan useimpia verolajeja, ja sitä yhtenäistettiin muutenkin merkittävällä lakipaketilla, joka astui voimaan 1.1.1997.² Ennakollisten kannanottojen järjestelmä onkin nykyisin verotuksessa laajalti käytössä.

¹ ”Verovelvollisen kunniallisuus ja verokonsultin asiantuntevuus eivät läheskään aina riitä poistamaan verotukseen liittyvää epävarmuutta. Laiha lohdutus on se, että verovelvollinen on menetellyt korkeimman hallinto-oikeuden vähemmistön mielestä oikein, jos häntä kuitenkin äänin 3–2 kohtaa yllättävä ja talouden luhistava veroseuraamus.” Näin Kari S. Tikka: Ennakkoratkaisut ja ennakkotiedot: uusi ennakkokannanottojen järjestelmä verotukseen, Verotus 1996, s. 462.

² Hallituksen esitys eduskunnalle varainsiirtoihin kohdistuva leimaverotuksen uudistamista koskevaksi lainsäädännöksi, 121/96, Helsinki 1996. Se perustui Ennakkotietotyöryhmän muistioon, Valtiovarainministeriön työryhmämuistioita 1995:15, jonka puheenjohtajana oli professori *Kari S. Tikka*.